



LINSCHOTEN-VEREENIGING

NIEUWSBRIEF 2019 – II

L.S.,

De tweede Nieuwsbrief van 2018 begon met de zinsnede dat de Linschoten-Vereeniging haar statutaire zetel in Leiden heeft en dat het daarom niet zo verwonderlijk is dat de sleutelstad met enige regelmaat de plaats van handeling is voor de ledenvergadering of een boekpresentatie. Net als vorig jaar voor deel 117 zijn ook dit jaar de leden weer heel hartelijk welkom in Leiden. Deze keer voor de presentatie van deel 118, *Ten exempel van anderen. De processen tegen opvarenden van de piratenschepen Trompeuse en Resolution in Suriname en op St. Thomas in 1684*. Deze vindt plaats in de Universiteitsbibliotheek Leiden en wel op



zaterdag 16 november aanstaande. De processtukken die door Dr. Karwan Fatah-Black en Aart Ruijter MA zijn bezorgd, hebben betrekking op het Caribisch gebied en daarom wordt aan dit geografisch gebied extra aandacht besteed middels een lezing door Drs. Martijn Storms, conservator kaarten en atlanten van de Universiteit Leiden. Meer informatie over het onderwerp van deel 118 en het interessante programma tijdens de

boekpresentatie treft u aan in de uitnodiging.

Terugblik ledenvergadering

Op zaterdagmiddag 29 juni jl. vond in het Lloyd Hotel de honderdelfde ledenvergadering van de Linschoten-Vereeniging plaats. Vanwege het snikhete weer en een belangrijke wedstrijd die de Oranje voetbalsters op het WK tegen Italië speelden (en wonnen!) was het aantal aanwezigen met 25 niet heel erg groot. In de zaal die ons ter beschikking stond was de temperatuur echter alleszins aangenaam. Bestuurlid Carolien Stolte nam de honneurs waar als plaatsvervangend voorzitter, aangezien Michiel van Groesen nog in de Verenigde Staten van Amerika vertoefde. Piet Boogert, general manager, vertelde allereerst over de geschiedenis van het gebouw, dat in 1921 werd geopend als landverhuizershotel van de Koninklijke Hollandsche Lloyd (KHL). Vele passagiers en emigranten verbleven in het landverhuizershotel voordat de reis een aanvang nam. Na het faillissement van de KHL in 1935 had het gebouw verschillende andere functies: gevangenis, opvanghuis en kunstenaarsatelier. Sinds 2004 is het een hotel voor allerlei doelgroepen en culturele evenementen. Vervolgens werd de ledenvergadering gehouden met de gebruikelijke agendapunten, zoals het jaarverslag en de financiën. Met de inmiddels verkochte boekenvoorraad, die in het Corts Huis te Enkhuizen werd bewaard, is een einde gekomen aan de werkzaamheden van Ton Leenders die

jarenlang bemiddelde tussen vraag en aanbod. Het bestuur en de leden zijn hem hiervoor zeer erkentelijk en hij kreeg als dank een fraai boekje en een cadeaubon. Het belangrijkste punt van de vergadering was de waarschuwing van penningmeester Martijn Punt dat de Vereniging dreigt in te teren op haar vermogen en dat maatregelen moeten worden genomen om dit te voorkomen. Om het dreigende tekort te verzachten wordt daarom in 2020 de contributie enigszins verhoogd. Met de heldere uitleg van de penningmeester waren de aanwezigen tevreden en allen stemden voor de door het bestuur voorgestelde contributieverhoging. Er waren geen bestuurswisselingen. De bestuursleden Stefan Deconinck en Michael Limberger werden herkozen voor een nieuwe bestuurstermijn. Na de pauze werd de Linschoten-Penning 2019 uitgereikt aan VPRO Reisseries dat een instituut mag worden genoemd met het indrukwekkende aantal van meer dan 40 series in 10 jaar tijd. Alicia Schrikker las het juryrapport voor, mede namens de andere juryleden Ruud Paesie en Andreas Weber. Namens de redactie nam Hans Simonse de Penning in ontvangst. Ten slotte verzorgde Ron Brand, conservator van het Maritiem Museum Rotterdam en tevens secretaris van de Linschoten-Vereeniging een passende lezing over boeken aan boord en ging hij in op de luxe en de leescultuur aan boord van Nederlandse passagiersschepen, in het bijzonder die van de KHL. De afsluitende borrel op 'Het Platform' sloot de geslaagde bijeenkomst af.

Terugblik Hakluyt/Linschoten-congres
Samen met onze zustervereniging, de Hakluyt Society, organiseerde de Linschoten-Vereeniging op 5 en 6 september jl. het congres *Rethinking Power in Maritime Encounters 1400-1900*. In twee dagen passeerden zo'n 25 papers van sprekers uit alle windstreken de revue, waarin reizen en maritieme ontmoetingen in de vroegmoderne tijd centraal stonden. De titels van de LINSCHOTEN-VEREENIGING
OPGERICHT 7 MAART 1908

lezingen zijn nog te vinden op de website <https://hakluytsociety.wordpress.com/2019/06/25/programme-hakluyt-society-symposium-2019-rethinking-maritime-encounters/> en veel van de verhalen zullen op termijn te vinden zijn in de vorm van



tijdschriftartikelen of bundels. Namens de Linschoten-Vereeniging hadden Michiel van Groesen en Carolien Stolte in de voorbereidingen en tijdens het congres de touwtjes strak in handen.

Reacties naar aanleiding van Nieuwsbrief 2019-I

Dat de Nieuwsbrief van de Linschoten-Vereeniging goed wordt gelezen, blijkt uit twee reacties die het bestuur ontving. De eerste reactie is van Tineke Groot en betreft het bericht over de vertalingen die Jan Huygen van Linschoten maakte na zijn terugkeer uit Azië. Aanvullend dient te worden vermeld dat Ernst van den Boogaart en Tineke Groot de tekst vonden van de uitgave *Een t'samen-sprekin-ghe, daer besonderlickin in gehandelt worden de dingen die geschiet zijn in Roomen t'jaer van 1527 (1599)*. Van den Boogaart en Groot spanden zich daarna in om deze door

secretariaat: Duivestein 3, 2641 LG Pijnacker
+31 (0)15 – 369 20 93
secretaris@linschoten-vereeniging.nl
www.linschoten-vereeniging.nl

de Johannes a Lasco Bibliotheek in Emden te laten digitaliseren. Zie: <https://jalb.de>

De tweede reactie is van Dr. C.G. Brouwer en betreft het bericht over het Resolutieboek van opperkoopman Pieter van den Broecke, een belangwekkend document dat onlangs zou zijn teruggevonden en overgedragen aan de Universiteitsbibliotheek Leiden. Onder verwijzing naar de website <https://leidenspecialcollectionsblog.nl/articles/dutch-nationalism-and-the-story-of-the-portengen-manuscript> vindt men een bericht van de hand van de heer Jan de Putter. Dit vertoont, voor zover het de opsporingsgeschiedenis betreft, volgens Brouwer veel leemten en onjuistheden. Over materiele vorm en tekstuele inhoud, laat staan over het belang voor de geschiedschrijving van de VOC, Jemen, Perzië of India, rept het bovendien met geen woord. Naar bestaande literatuur wordt niet verwezen. Brouwer wil, als herontdekker van beide handschriften, de lezer graag op het goede spoor zetten. In 1977 kreeg hij, na een intensieve speuractie, het negentiende eeuwse afschrift onder ogen ten huize van mevrouw Portengen, een verre verwante van de opperkoopman. Bijzonderheden over zoektocht, handschrift, inhoud en belang voor het maritiem-historisch onderzoek van de Indische Oceaan legde hij daarna vast in een Franstalig artikel, verschenen in 1982. Bij professor Giesberger, aangetrouwd lid van de Van den Broecke-familie, trof hij het originele Resolutieboek in 1984 aan. Hierover rapporteerde hij uitvoerig in een opstel, gepubliceerd in 1986. Beide studies zijn later heruitgegeven in zijn *Dutch-Yemeni Encounters: Activities of the United East India Company (VOC) in South Arabian Waters since 1614: A Collection of Studies* (Amsterdam 1999; resp. pp. 53-75 en 77-102). Ten slotte, een film van het Portengen-handschrift is, op Brouwers advies, gedeponereerd in het Nationaal Archief (Aanwinsten 1978 D).

Het Resolutieboek werd, eveneens op zijn
LINSCHOTEN-VEREENIGING
OPGERICHT 7 MAART 1908

aandringen, aan dezelfde instelling geschonken (Aanwinsten 1984 no. 6). In verscheidene publicaties (door o.m. Kolff, Van Santen en Brouwer) is van het afschrift dan wel origineel gebruik gemaakt, terwijl sommige resoluties, in Arabische vertaling, zijn opgenomen in Brouwers *Al-Yaman fi awá'il al-qarn al-sábi' 'ashar* (...) (Leiden 1988; pp. 126-129; provenance: pp. 210-211). Beide handschriften waren tentoongesteld in de VOC-sectie van de Jemententoonstelling, Tropenmuseum, 1988-1989 (zie *Encounters*, p. 247, nrs. VI-2 en VI-3). Zoveel documenten gingen door oorlog, brand, doelbewuste vernietiging of diefstal verloren. Toch worden soms verloren gewaande bescheiden door vasthoudendheid en alertheid van onderzoekers en betrokkenen herontdekt, zelfs na ruim 300 jaar! Hopelijk is nu de recente 'vondst' en overdracht van het Portengen-handschrift voldoende in reliëf gebracht.

Uitvloeisels deel 117

Dr. Willem Mörzer Bruyns, bezorger van deel 117, *Met de Triton en Iris naar Nieuw-Guinea. De reisverhalen van Justin Modera en Arnoldus Johannes van Delden uit 1828*, schreef in het juni-nummer van 2019 van het tijdschrift *The Great Circle*, het Australische tijdschrift voor maritieme geschiedenis, het artikel 'The taking possession of part of New Guinea by the Dutch in 1828, and their contribution to the knowledge of the Arafura Sea'. Het behandelt de Nederlandse bijdrage aan de kennis van de Arafurazee en is gebaseerd op zijn onderzoek voor Linschoten-deel 117, maar toegeschreven op Australische lezers, voor wie het Linschoten-deel minder makkelijk toegankelijk zal zijn. Voorts verscheen als laatste uitvloeisel van zijn Linschoten-deel in het septembernummer van het tijdschrift *Caert-Thresoor* het artikel 'De Nederlandse hydrografische opnemingen aan de zuidwestkust van Nieuw-Guinea en in de Arafurazee, 1826-1835'. Het betreft de Nederlandse hydrografische opnemingen

secretariaat: Duivestein 3, 2641 LG Pijnacker
+31 (0)15 – 369 20 93

secretaris@linschoten-vereeniging.nl
www.linschoten-vereeniging.nl

in de Arafurazee, 1826-1835. Het is eveneens gebaseerd op zijn onderzoek voor deel 117 en gericht op kaartliefhebbers, voor wie de Linschoten-delen minder bekend zullen zijn.

Leiden-Mayflower400 Congres, Leiden 26-28 augustus 2020 - Call for Papers

Ter gelegenheid van de herdenking van het vertrek van de 'Pilgrims' uit Leiden naar Amerika in 1620 wordt van 26-28 augustus 2020 een tweedaags internationaal congres georganiseerd door de Universiteit Leiden, getiteld 'Four Nations Commemoration, 1620-2020: The Pilgrims and the Politics of Memory'. Dit interdisciplinaire congres stelt de traditionele Anglo-Amerikaanse benadering van de vroege kolonisering van Noord-Amerika ter discussie en stelt een zogeheten 'four nations' benadering centraal, waarin speciale aandacht zal zijn voor Nederlandse en *Native American* perspectieven. Keynote spreker is Francis J. Bremer, Professor Emeritus of History at Millersville University. Het congres is toegankelijk voor een algemeen publiek. De Call for Papers is nu online; deadline: November 15, 2019. Zie [congres website Leiden-Mayflower400](#) of stuur een email naar Johanna C. Kardux, North American Studies, Universiteit Leiden j.c.kardux@hum.leidenuniv.nl

Vierde Vrijburghconferentie, 21 november 2019

Op 21 november 2019 vindt in het Honorair Consulaat van Brazilië in Nederland, Antonio Vivaldistraat 6, Amsterdam, de vierde vrijburghconferentie plaats. Ditmaal is het onderwerp: 'Vestingbouw in de WIC. De forten in hun oorspronkelijke functie en tegenwoordige betekenis'. Een van de sprekers is Dr. Ir. Hans Bonke, voormalig bestuurslid van de Linschoten-Vereeniging. Meer informatie over het programma is te vinden op de website <http://www.mowic.org/vrijburghconferenties/>

LINSCHOTEN-VEREENIGING
OPGERICHT 7 MAART 1908

Verhalen van de Zee

Een schip onderweg over zee, het lijkt een mooie metafoor voor onze reis door het leven. Onderweg in een beweeglijke wereld, een steeds veranderende omgeving. Wil een schip veilig op zijn bestemming aankomen, dan is zeewaardigheid en goed zeemanschap vereist. Als die op orde zijn, gaat geen zee te hoog. In het leven is dat niet veel anders.

Bert van Leersum bevoer als stuurman de zeven zeeën en studeerde op latere leeftijd filosofie. In een aantal komisch en filosofisch getinte verhalen wordt het reizen over zee en het reizen door het brein in Van Leersums boek 'Verhalen van de zee' bij elkaar gebracht. Het boek wordt momenteel geproduceerd en de verwachting is dat het - met ruim tweehonderd pagina's - eind november van dit jaar beschikbaar zal zijn. 'Verhalen van de zee' wordt in eigen beheer uitgegeven en de prijs zal circa € 19,50 bedragen. Voor informatie over het boek kan men terecht bij de heer Jan J. Koopman, e-mail: jjkoopman@wxs.nl.

AVG

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Ook de Linschoten-Vereeniging hanteert een privacybeleid, waarmee we garanderen zorgvuldig en vertrouwelijk met uw persoonlijke gegevens om te gaan. Dit staat ook verwoord in de privacyverklaring, die intussen op de website is geplaatst. Zie:

<https://www.linschoten-vereeniging.nl/nl/privacyverklaring>. Het bestuur wil graag uw expliciete toestemming voor het verwerken van uw persoonsgegevens. Dat kan via de privacyverklaring op de website:

<https://www.linschoten-vereeniging.nl/nl/gegevensverwerking>

Colofon

© Linschoten-Vereeniging, 2019

secretariaat: Duivestein 3, 2641 LG Pijnacker
+31 (0)15 – 369 20 93
secretaris@linschoten-vereeniging.nl
www.linschoten-vereeniging.nl